

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
BUDAPEST FŐVÁROS VII.
KERÜLETE ERZSÉBETVÁROS
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE

2024. év

Hellenbart László
intezmenyvezeto@soskrizis.hu

Az S.O.S. Krízis Alapítványt 1996-ban alapította öt, elhivatott magánszemély, akik a rendszerváltozás utáni idők kríziseiben érzékenyen reagáltak a bajba jutott családok szükségleteire, az otthon elvesztésének drámájára. 1997-ben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket, és azóta is a fővárosi gyermekvédelem meghatározó civil szereplői vagyunk.

Az évek során számtalan változáson ment keresztül szervezetünk, melyek többsége előrevivő volt. 2005-ben, az akkori Szociális és Munkaügyi Minisztérium életre hívta a bántalmazottak segítségét célzó krízis modellprogramot, amihez az elsők között csatlakoztunk, az áldozatokat befogadó krízisközpontot létrehozva Budapesten. Szakmai céljaink és módszereink újszerűségét mutatja, hogy a kezdetektől több lépcsős rendszerekben gondolkodtunk, és az intézményes elhelyezés mellett nagyon hamar létrehoztuk a „kiléptető lakásokat”, hogy az átmeneti otthonban megerősödött családok elkezdhessék önálló életüket, még védett, de már nagyobb felelősséget és önállóságot jelentő ellátási helyen.

2016-ban megnyitottuk Budapest azóta is egyetlen Félutas Házát, ami szintén a bántalmazás elől menekülők számára biztosít segítséget, azonban egy hosszabb távú, akár 5 évig tartó reintegrációs folyamatban. 2017-től, ahogy a jogszabály lehetővé tette, folyamatosan bővítjük külső férőhelyeinket, ahol a letisztult jogi szabályozásnak köszönhetően akár 3 évig is támogathatjuk a hozzánk forduló családokat.

A különböző szolgáltatástípusok más-más szakmai tartalmakkal bírnak, és jogszabály által meghatározottan eltérő ellátási időket is jelentenek. A bántalmazottak krízisellátása 56 napig tart, itt a cél az életmentés, a fizikai és mentális biztonság megteremtése. A családok átmeneti otthona ellátásban az ellátási idő 12 hónap, mely indokolt esetben meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetén a tanítási év végéig. A kiléptető lakások ebből a szempontból az átmeneti otthon szabályozásával egybe esnek. Külső férőhelyeken az átmeneti otthonban töltött idővel együtt számolva 3 évig maradhatnak gondozásunkban a családok, míg a félutas házban – ahová nyilvános, országos pályázat után kerül a család – 5 évig is tarthat a gondozási folyamat.

A szakképzett segítő munkatársak – családgondozók, szakgondozók – mellett minden intézményünkben rendelkezésre áll jogász, pszichológus, fejlesztőpedagógus kolléga, akikkel együttműködve támogatjuk családjainkat. A krízisellátásban 4 esetmenedzser kolléga a nap 24 órájában elérhető mobiltelefonon, hogy szükség esetén azonnal el tudják kezdeni szervezni az áldozatok menekítését. Az alacsonyabb támogatási intenzitást igénylő, önálló lakhatást jelentő szolgáltatásoknál mentor kollégák támogatják a családokat.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében mind esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermekeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett

társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.

- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda) igénybevételevel oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokoltá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.
- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2021-től minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak ételmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető

lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.

- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás költségeinek viselését. Az előtakarékoskosságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette. 2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékoskossági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alaprákó program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékoskossági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékoskossági számláját növeli. A lakók takarékoskossági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, többszázezer forintos takarékoskodást érve el.

Az Alaprákó program 2023-ban elnyerte az Átmeneti Gondozást nyújtók Országos Szövetsége (ATOSZ) jó gyakorlat – díját, mint a szakmai megújulást célzó, innovatív gyakorlat.

- *Félutas Ház:* A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitottuk első *külső férőhelyünket*, melyet azóta újabbak követtek, a. A külső férőhely abban különbözik a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékoskossági programban vesznek részt. 2024-ben két újabb külső férőhellyel bővült az ellátórendszerünk,

Az általunk nyilvántartott adatokat különböző szempontok szerint csoportosítjuk: megkülönböztetünk *jelzést*, ami azt jelenti, hogy valamilyen forrásból jelzés érkezett hozzánk arról, hogy egy családnak ellátásra van szüksége. Ez lehet a család maga, telefonos érdeklődéssel, emailben, személyesen, de lehet a családot körülvevő szociális háló valamely tagja is. A jelzésként nyilvántartott esetek még nem jelentenek feltétlenül felvételi jelentkezést is, azaz a család nem nyújt be jelentkezési lapot, csupán érdeklődik a felvétel lehetőségeiről.

2024-ben össz-intézményi szinten 607 családról érkezett *jelzés* hozzánk, aki lakhatási problémával küzd, ez 2292 főt jelent. A *jelzésekből* mindössze 285 esetben valósult meg felvételi kérelem, ami 1069 fő elhelyezési igényét takarja. A jelzések és kérelmek száma enyhé emelkedést mutat évről évre. A 2023-as év volt az első, amikor az átlagos, 1500 fő körüli jelzések száma átlépte a 2000 főt, ez 2024-re – ha minimálisan is – de tovább emelkedett.

2024-ben, a frissen gondozásba vett és a 2023-ról áthúzódó esetekkel együtt összesen 100 családot láttunk el, ez 395 főt jelent. Bár a családok száma nem emelkedett markánsan, az ellátotti létszám közel negyedével azonban igen, ami azt jelzi, hogy elsősorban nagy létszámú családok vették igénybe az ellátást. A 395 főből 141 volt a felnőtt, és 254 fő a gyermek (121 lány és 133 fiú)

2024-ben 4 család esetében érkezett jelzés Budapest Főváros VII. kerülete részéről kapcsolati erőszak áldozatairól.

A jelzett esetekből három alkalommal került sor tényleges elhelyezésre, egy esetben az édesanya és gyermeke még az elhelyezés előtt visszatért a bántalmazóhoz.

A gondozásba vett 3 eset összesen 11 főt takar, akik közül 8 fő gyermek.

A 3 gondozásba vett családból egy család (3 fő) másik családok átmeneti otthonába költözött, egy család (3 fő) rokoni segítséggel oldotta meg a lakhatását, további egy családot (5 fő) helyben átvette a családok átmeneti otthona intézményünk, normál – nem krízises – ellátásba.

Budapest, 2025. január 24

Hellenbart László

Intézményvezető